

Hva kan fuglene spise?

Faktaark for prosjektet «Fugleturisme i Midt- og Øst-Finnmark», et prosjekt i «Naturarven som verdiskaper (M)»

Fuglemating har lange tradisjoner i Norge. Tenk bare på kornnekene som henges ut til jul. Med økt velstand i Norge ble det mer vanlig å kjøpe frø og meiseboller som man la ut til fuglene, en tradisjon som er mer populær enn noen gang. Legger du ut mat jevnlig gjennom hele vinteren vil du nesten alltid ha fugl på fôringsplassen. Dette faktaarket beskriver hvilke typer av mat som best passer for fuglene.

På den ytre kyst er det ikke mange småfuglarter gjennom vinteren. Gråspurv og kjøttmeis finnes nesten over alt. Det sammen gjelder bydue, skjære og kråke. I tillegg har grønnfinken etablert seg i Vadsø, Vardø og Gamvik på grunn av at solsikkefrø har blitt vanlig tilgjengelig. I frodig skog vil du ha kjøttmeis, granmeis, lappmeis og en og annen blåmeis. Videre dompap, gråsisik, polarsisik, grønnfink, grønnsisik og konglebit.

Av større fugler kommer lavskrike, hakkespetter, skjære, kråke og ei og anna nøtteskrike.

Når trekkfuglene kommer på våren, og det fortsatt ligger snø, kan mange trekkende arter også komme til fôringsplassen.

Matbrettet

Det er fortsatt vanlig med et hjemmesnekret brett med tak over hvor en legger matrester fra husholdningen sammen med innkjøpte frø, gjerne solsikkefrø. Matbrettet bør monteres slik at det er lett synlig fra huset slik at du har mest mulig glede av å se på trafikken til og fra fôringsplassen. Fordelen med et matbrett med tak er at maten ikke blir borte i snøvær.

Det blir alltid en del spill av mat fra matbrett ned på bakken. Grunnen til dette er at fuglene ofte roter kraftig i maten slik at brødbiter og frø spretter over kanten og ned på bakken. Dette gjør ingen ting. Det er mange fugler som trives godt med å hente maten på bakken.

© Bjørn Frantzen

På matbrettet ser du brød og eple kuttet i små biter og solsikkefrø. Det er et poeng at den maten som legges ut ikke er skåret i for store biter ettersom større fugler da fortære maten fra brettet. På bildet ses tre lavskriker. Alle artene som besøker en fôringsplass vil også kunne ses på matbrettet.

På bakken under matbrettet er det bedre plass, og fuglene jager ikke hverandre så mye som på selve matbrettet. På dette bildet fra Pasvik ses dompap, grønnfink og konglebit. På kysten vil gråspurven dominere på matbrettet. I frodig skog vil mange flere arter kunne dukke opp.

Frøtyper, frukt, fett og meiseboller

I dag finner du vanligvis flere sorter frø hos din lokale kolonialforretning. Solsikkefrø er den sorten som er vanligst. Meiseboller har også vært til salgs relativt lenge. Jordnøtter har kommet i salg først de senere årene. Det samme gjelder såkalte "villfuglblandinger".

Solsikke

Solsikkefrø kjøpes i dag vanlig i pakker fra 1 kg, 4 kg, 8 kg, og kan også kjøpes i større sekker på opptil 25 kg hos Felleskjøpet og Plantasjen. Nå fås også kjøpt 5 kg plastspann med rensede solsikkefrø.

Villfrøblanding

Når plastposen er merket «Villfrøblanding» eller «Frøblanding», er solsikke oftest den dominerende frøsorten. Ellers blandes ofte havre, hvete og hirse inn.

Villfrøblanding selges i plastposer på 1 kg og opp til 25 kg i papirsekker.

Jordnøtter

Er det velstand i landet skal det også synes på fuglematen. Jordnøtter selges i mindre plastnett som kan henges direkte opp, eller i plastposer eller plastspann fra 1 til 5 kg. Jordnøtter er kaloribomber som fuglene setter pris på. Det kan bli dyrt når et 5 kg plastspann koster ca. 300 kroner.

Solsikkefrø er et godt allround fôr som mange småfugler liker. Alle meisene, finkene og spurvene spiser solsikke.

Særlig på våren når trekkfuglene kommer, kan en se at de fuglene som ikke er så vanlige på matbrettet om vinteren, går etter de minste frøene. Villfrøblanding er ofte uforholdsmessig dyr, og på det jevne klarer du deg godt uten den.

Alle meisene er superivrige på jordnøtter. På høsten ser du granmeisen fly i skytteltrafikk for å hamstre jordnøtter og solsikkefrø.

Eple

Har du anledning til å lagre lett ødelagte gjærede epler utover vinteren, så gjør det. Meiser og troster er glad i en fruktbit. Kommer en flokk sidensvans forbi, går de rett på eplet med en gang. Frosne epler fungerer ikke. De er melne og faller fra hverandre.

Fett

Fett kan kjøpes i butikken som delfiafett. Har du tilgang på fett fra rein eller sau, er det knallbra. Pakk fettet inn i en solid plast nettingpose eller i finmasket hønsenetting, og fest dette til en trestamme. Du er garantert mange gjester når kulda setter inn.

© Skjalg-Helmer Vian

Epler kan deles i små biter og legges på matbrettet, eller som på bildet, hules ut i midten og tres på en kvist eller en pinne. Her er det sidensvansen som forsyner seg.

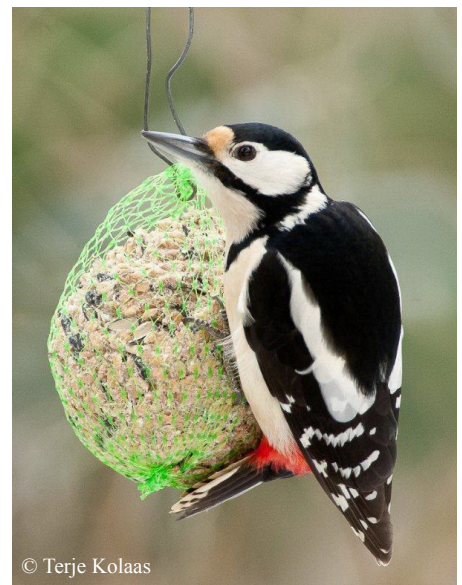
© Bjørn Frantzen

Alle meisene, gråspurv, hakkespetter, lavskrike og skjære hakker løs på fettene når kulda setter. Til og med linerla, som normalt er en insekteter, plukker spekkbiter når hun kommer på vårsnoen i april.

Meiseboller

Meiseboller er fett som har forskjellige frø smeltet inn. Disse fås kjøpt enkeltvis pakket i plastnetting til å henges direkte opp eller i plastspann på 5 kilo med boller. Dette er også kraftig kost som kommer godt med til fuglene når dagene er korte.

Som navnet sier er meisene glad i disse fettbollene med frø. Gråspurv og pilfink ses også ofte her. I tillegg er meisebollene populære blant hakkespetter og skjærer, men da blir de også raskt oppspist.

© Terje Kolaas

I to andre faktaark går vi gjennom artene du kan forvente å se på fôringsplassen og hvilke fôringsautomater som egner seg til de ulike mattypene.

Faktaarket er laget av Bjørn Frantzen